

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

Кобушко І.М., Онищенко Е.С.

Податкова система може мати значний вплив на діяльність і поведження платників податків. Унаслідок цього часто пропонують використовувати податкову систему для забезпечення бажаного поведження суб'єктів оподатковування, хоча така ціль не має нічого загального з забезпеченням надходжень у бюджет. Так, наприклад, якщо є бажання захистити від конкуренції вітчизняні підприємства окремого сектора економіки, то можна підвищити податки на підприємстві — конкурента або на продукцію таких підприємств. При цьому очікується (і в більшості випадків таке очікування виправдується) що введення більш високих податків до конкурентів і їхню продукцію примусить останніх установлювати такі ціни на власну продукцію, що буде вище ціни на продукцію вітчизняних підприємств.

Якщо держава прагне стимулювати інвестиції, то цієї мети можна досягти шляхом надання податкових пільг інвесторам. При цьому грошові кошти, що витрачаються платниками податків, скажемо, на власні нестатки, можна було б оподатковувати, а грошові кошти, що заощаджуються або інвестуються, звільнити від оподатковування. Безумовно, це буде сприяти заощадженню й інвестуванню. Однак це також приведе до збільшення податкового навантаження на ту частину населення, що не буде мати коштів для інвестування. Цей підхід міг би навіть привести до зворотно-пропорційного розподілу податкового навантаження - чим більше має платник податків коштів для інвестицій, тим менше буде відносна, частка податкового навантаження.

Для створення оптимальної системи оподаткування в Україні потрібно зробити як найменше перешкод для товаровиробника, якомога найбільш сприятливий клімат для їхньої роботи, а тому найбільш важливими є наступні вимоги:

- податкова система повинна сприяти стабілізації, оздоровленню і підйому економіки країни, а не навпаки;
- податкова система повинна бути справедливою, не

допускати довільного тлумачення, бути зрозумілою платникам податків;

- податки повинні по можливості не впливати на прийняття різними особами економічних рішень - такий вплив повинен бути мінімальним і не заважати виробничо-господарській діяльності;
- дотримання суб'єктами господарювання податкового законодавства;
- використання податкової політики, для досягнення соціально-економічної стабільності країни;
- ставки податків по можливості не повинні перевищувати аналогічні ставки в сусідніх країнах для сприяння конкурентно здатності продукції вітчизняних виробників на світових ринках;
- система податків повинна мати мінімум необґрунтованих пільг, бути пов'язаною з загальною політикою ціноутворення і ростом заробітної плати, це важливо як для суб'єктів господарювання, так й для держави в цілому;
- податки повинні сприяти підприємництву, інвестиціям, науково-технічному прогресу, – а не навпаки

Податкова система може переслідувати різні цілі, що не обов'язково можуть узгоджуватися між собою. Виникають протиріччя, тому і необхідно домагатися тимчасового компромісу.

Існує два підходи вирішення існуючих протиріч. Перший - ґрунтується на принципі вигоди для платників податків. Справедливою податковою системою вважається та, при якій податки, що сплачуються платниками, відповідають користі, одержуваної від послуг держави, таким чином, справедливість податкової системи залежить від структури державних витрат.

Другий підхід заснований на принципі здатності платити – податкова проблема розглядається незалежно від політики державних витрат, в податкових надходженнях кожен платник податків повинен внести свою частку в залежності від здатності платити. Обидва підходи мають як свої переваги, так і недоліки.